

"סוף מעשה במחשבה תחילה"

המכללה האקדמית להנדסה ירושלים

הנדסת תוכנה

4. תיכון Design

Metz: "The purpose of **design** is to allow you to do **design** later and its primary goal is to reduce the cost of **change**."

מה היום?

- תיכון
 - ארכיטקטורה, תיכון
 - פרויקט: מפרט תיכון תוכנה - SDS
 - UML וכלים + סדנת תיכון
- סקר מסמך דרישות SRS (גם בתרגיל)
 - השלמת שלב הדרישות
 - דיווח בנושא תשתיות
 - סיכום סקר
- עוד בתרגיל: כתיבת מפרט תיכון SDS
 - תיכון, תשתיות וסיכונים ותכנון בדיקות

מקורות – תיכון

- Pressman, chap. 10
- [Practical UML – A Hands-On Introduction for Developers](#)
- Ambler, [Introduction to Object-Orientation and the UML](#)
- Beck, [A Laboratory For Teaching Object-Oriented Thinking](#), OOPSLA'89 & SIGPLAN Notices 24(10)
- Code Complete, Steve McConnell, [Chapter 5](#)
- <http://vlib.eitan.ac.il/uml/index.htm> חומרים
בעברית

מקורות - ארכיטקטורה

- Pressman, Chap. 9
- Software Project Survival Guide, [Chap. 10: Architecture](#)
- Garlan, [Software Architecture](#),
- Booch, [The Architecture of Web Applications](#)
- Coplien et. al., Lean Architecture ([summary](#) p.5)
- Clements et. al., Documenting Software Architectures: Views and Beyond (2nd Edition)
- Object Oriented Analysis and Design with Applications

איפה אנחנו בפרויקט (בקורס)?

- למה?
בעיה (פלט: הצעת פרויקט\חזון\SOW)
- מי?
צוות (Inception, אתחול\תכנון פרויקט)
- מה?
דרישות (SRS)
- איך?
תיכון (ארכיטקטורה) (SDS)
- מתי?
תכנון וניהול – (ZFR)
- הלאה
(איטרציות, Code)

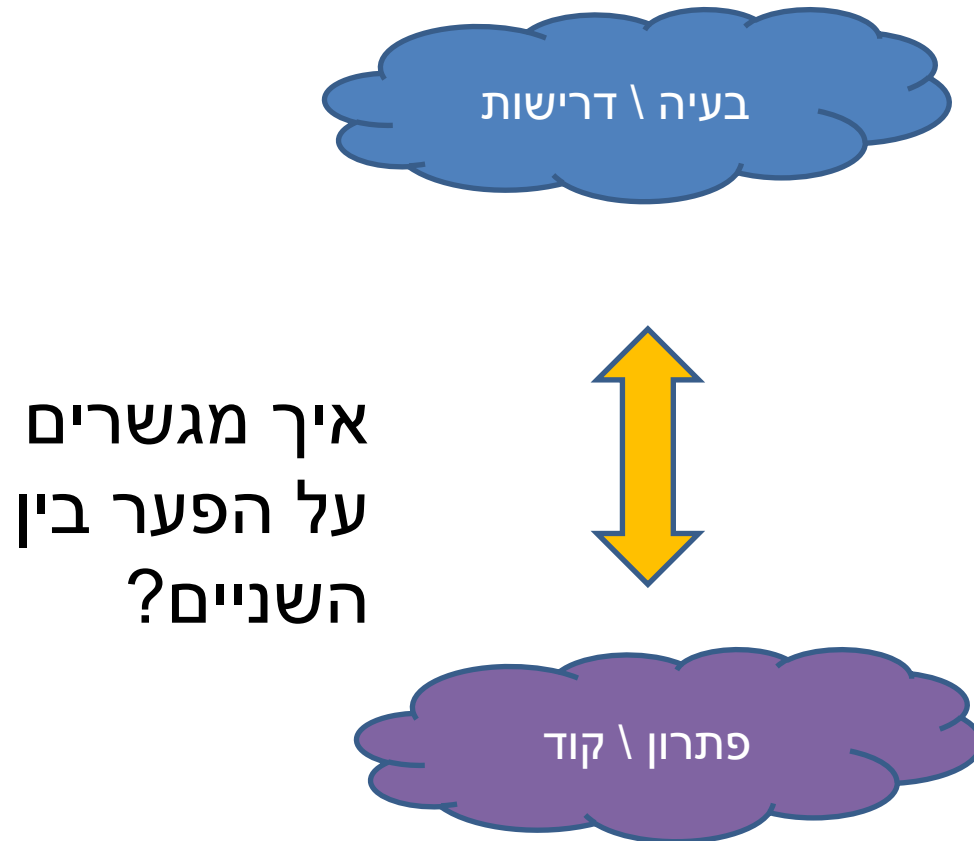
סקרים ומסמכים

- סקר דרישות **SRS** Review
סקר תיכון **SDS** Review (בשבוע הבא)
- סקרים נוספים מקובלים:
System **D**esign **R**everiew
Preliminary **D**esign **R**everiew
Critical **D**esign **R**everiew
- מסמכים\שמות נוספים (פרויקט גמר):
User **R**equirement **D**ocument
Software **D**esign **D**ocument
מסמכי בדיקות ATD/STD
- מה מטרתם? למה כ"כ הרבה (TLAs)? כיצד כדאי לארגן אותם?

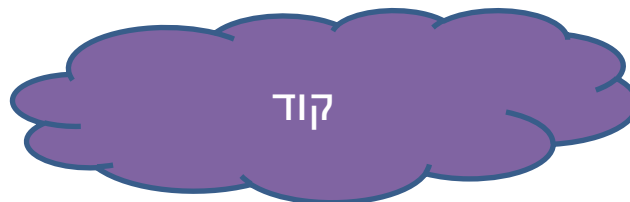
תיכון Design

- מה זה? למה זה טוב? האם צריך את זה?
- [Design](#) (wikipedia): A plan (with more or less detail) for the structure and functions of an artifact, building or system.
- “sufficient information for a craftsman of typical skill to be able to build the artifact **without** excessive **creativity**” – Guy Stelle
- “Design is the **thinking** one does before building” - Richard P. Gabriel
- “design is there to enable you to keep **changing** the software easily in the **long term**” - Beck
- פלט משלב זה: SDS – מפרט תיכון תוכנה

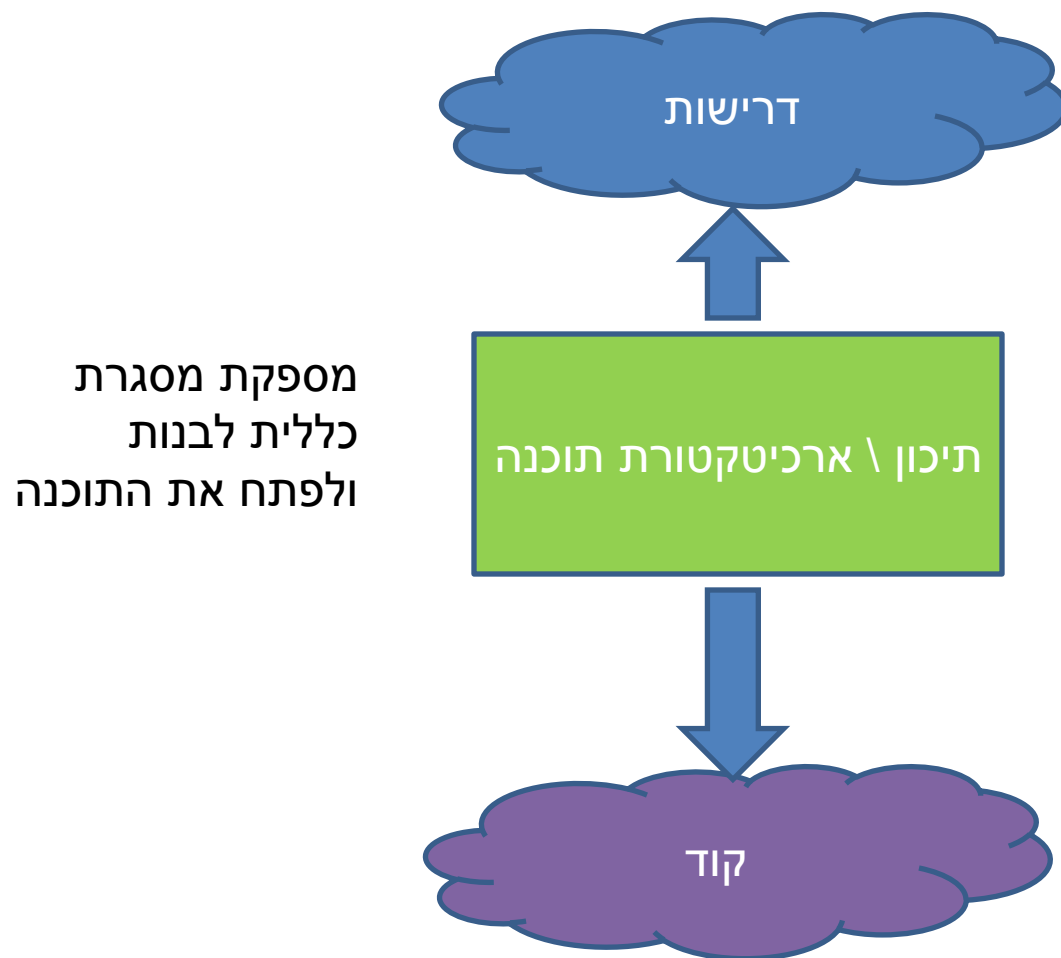
הבעיה העיקרית

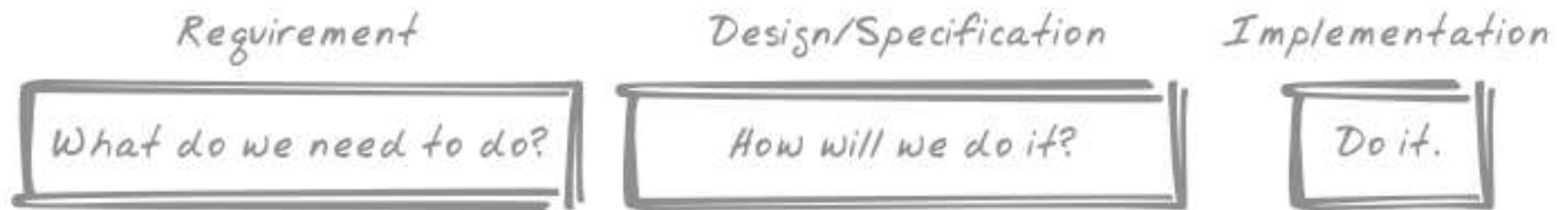
תשובה ראשונה

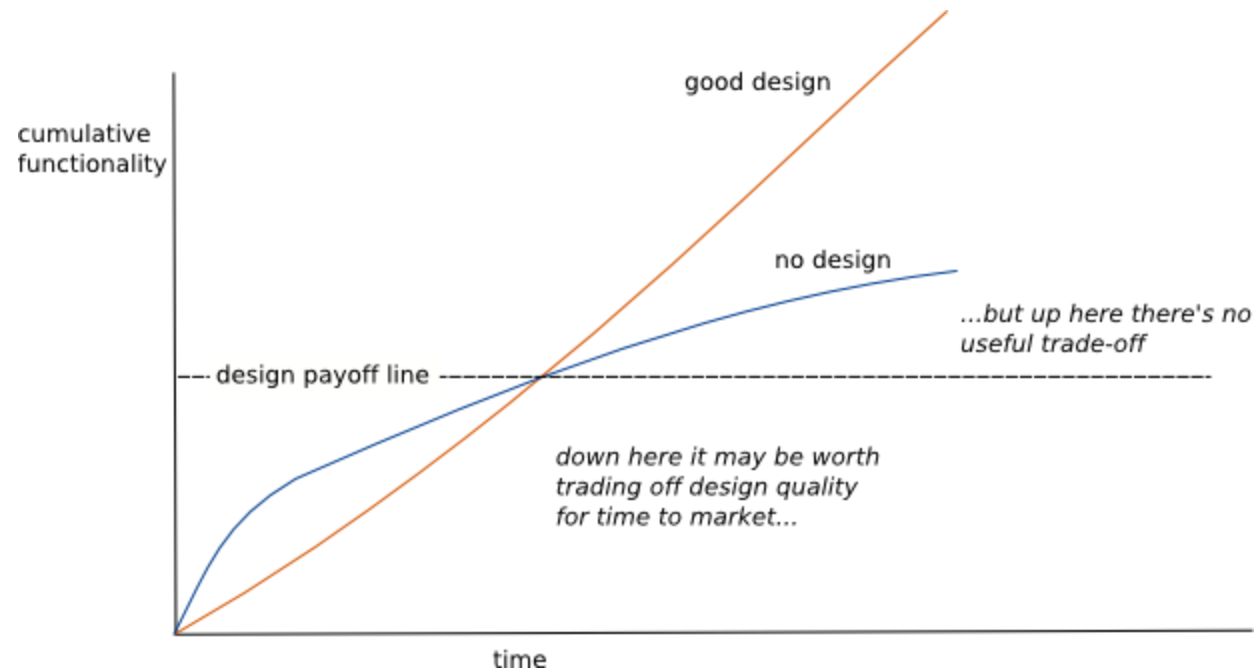
תשובה יותר מעשית (היום)

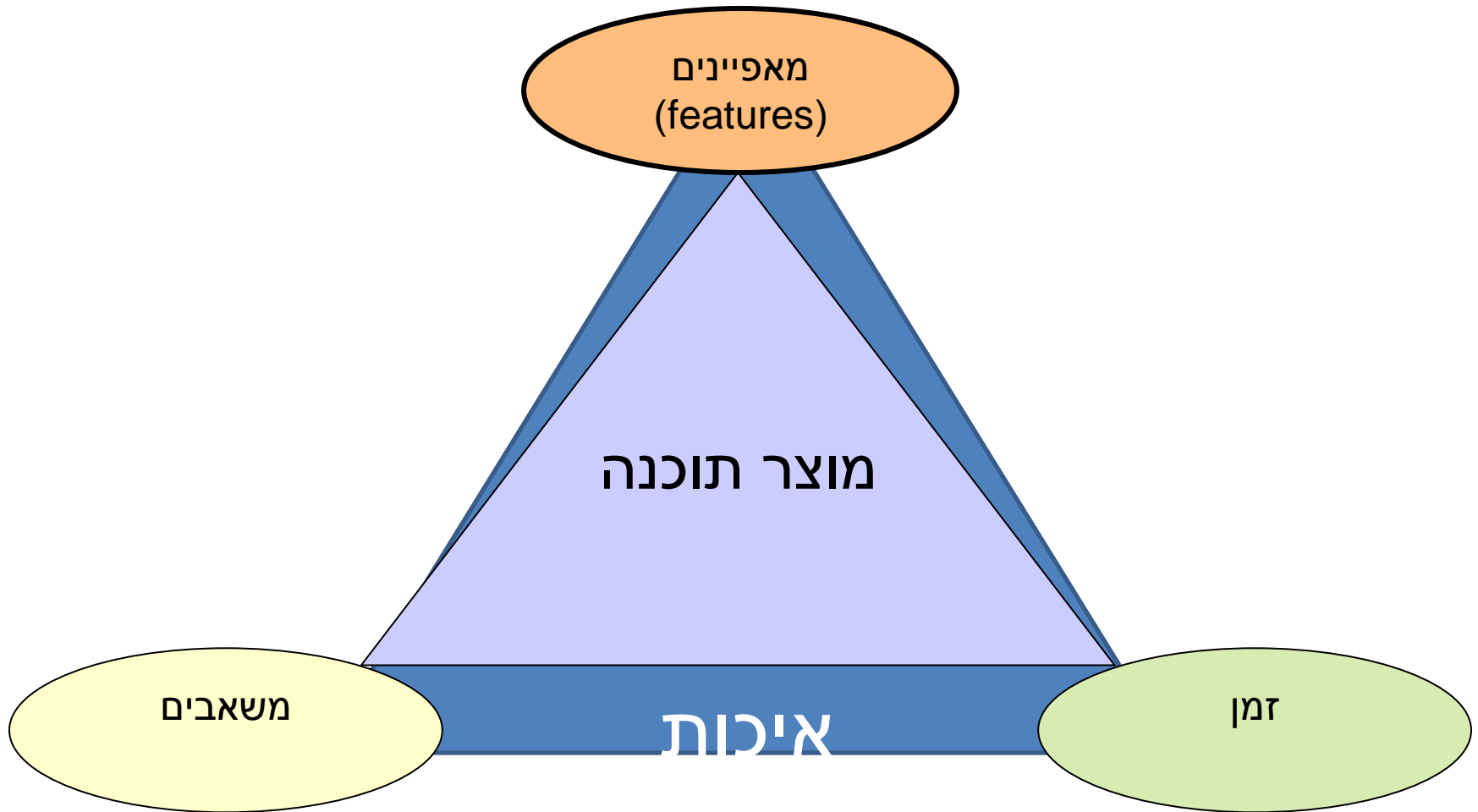
חלק בתהליך

האם כדאי להשקיע בתיכון?

תזכורת: פרויקט תוכנה:

ארכיטקטורה

“Good software architecture
makes the rest of the project easy”
McConnell, Survival Guide

Booch: Traits of Successful Projects

- A successful software project is one in which the deliverables satisfy and possibly exceed the customer expectations, the development occurred in a timely and economical fashion, and the result is resilient to change and adaption.
- ... several traits that are common to virtually all successful oo systems we have encountered and noticeable absent from the ones we count as failures:
 - Existence of a strong architectural vision
 - Application of a well managed iterative and incremental development lifecycle

ארכיטקטורה: הגדרה

- ארכיטקטורה של מערכת מתארת את המבנה העיקרי שלה, כך שהיא תתאים לצורכי הלקוח תוך כדי עמידה באילוצי טכנולוגיה ותקציב – המרכיבים העיקריים וההתנהגות שלהם – הקשרים בין מרכיבים אלו
[מתוך מכתב של Brooks]

ייצוג היבטים שונים של התוכנה באופן מופשט

Yegge About Bezos

- His Big Mandate went something along these lines:
 - 1) All teams will henceforth expose their data and functionality through service interfaces.
 - 2) Teams must communicate with each other through these interfaces.
 - 3) There will be no other form of interprocess communication allowed: no direct linking, no direct reads of another team's data store, no shared-memory model, no back-doors whatsoever. The only communication allowed is via service interface calls over the network.
 - 4) It doesn't matter what technology they use. HTTP, Corba, Pubsub, custom protocols -- doesn't matter. Bezos doesn't care.
 - 5) All service interfaces, without exception, must be designed from the ground up to be externalizable. That is to say, the team must plan and design to be able to expose the interface to developers in the outside world. No exceptions.
 - 6) Anyone who doesn't do this will be fired.
 - 7) Thank you; have a nice day!

Ha, ha! You 150-odd ex-Amazon folks here will of course realize immediately that #7 was a little joke I threw in, because Bezos most definitely does not give a shit about your day.

עוד הגדרות

- The fundamental **organization** of a system embodied in its components, their **relationships** to each other, and to the environment and the principles guiding its design and evolution (IEEE1471 2007)
- Architecture represents the **significant design** decisions that shape a system, where significant is measured by cost of change. (Booch 2006)
- The **form** of a system (Coplien, Lean Arch. 2010)
- “things that people **perceive** as hard to **change**” (Fowler, [Who Needs an Architect](#), 2003)
- “the set of **design decision** which, if made incorrectly, may cause your project to be cancelled” - Eoin Woods (SEI 2010)
- “In a sense we get the architecture without really trying. All the decisions in the context of the other decisions **simply** gel into an architecture” – [Cunningham](#), 2004
- “**irreversible decisions** in the large” J. B. Rainsberger

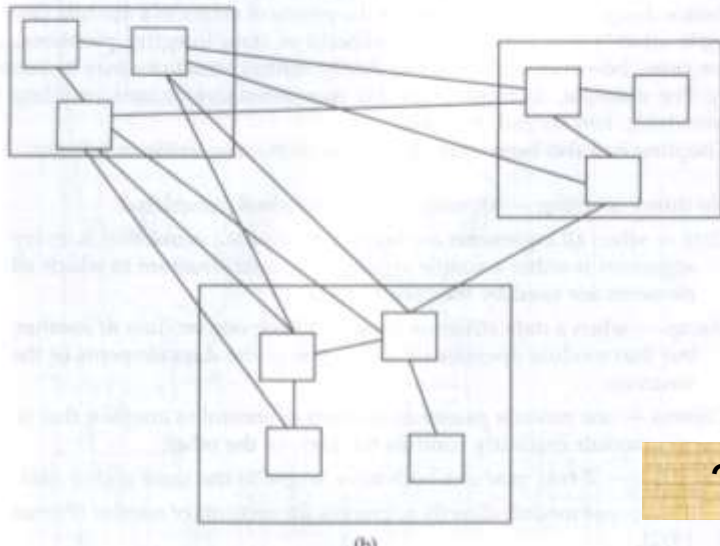
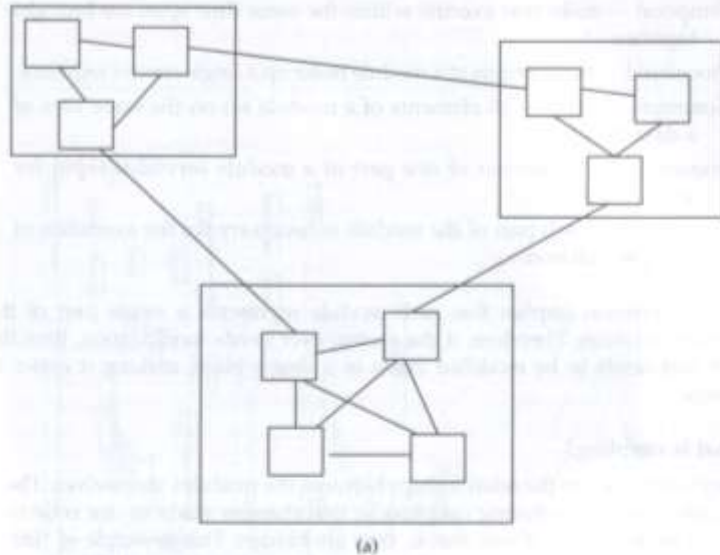
- http://en.wikipedia.org/wiki/Software_architecture
'To date there is still **no** agreement on the precise **definition** of the term “software architecture”. However, this does not mean that individuals do not have their own definition of what software architecture is. This leads to problems because many people are using the same terms to describe differing ideas.'

מאפייני ארכיטקטורה טובה

- חלוקה לשכבות ברורות המייצגות כל אחת הפשטה* של המערכת ומספקת ממשק ברור
- הפרדה בין הממשק והמימוש של כל שכבה
- פשטות: שימוש בהפשטות* ומנגנונים מקובלים

* Uncle Bob Martin: “Abstraction is the elimination of the irrelevant and the amplification of the essential.”

מדדים מרכזיים לתיכון תוכנה

- אנליזה ומודולריות: חלוקה לרכיבים והקשרים ביניהם
- Coupling – צימוד
 - מדד תלות באחרים
- Cohesion – לכידות
 - מדד ענייניות
- עקרונות מפורטים יותר בהמשך

האם כדאי שהמדדים יהיו גבוהים או נמוכים?

Cohesion Types [Yourdon]

7.	Informational cohesion	(Good)
6.	Functional cohesion	
5.	Communicational cohesion	
4.	Procedural cohesion	
3.	Temporal cohesion	
2.	Logical cohesion	
1.	Coincidental cohesion	(Bad)

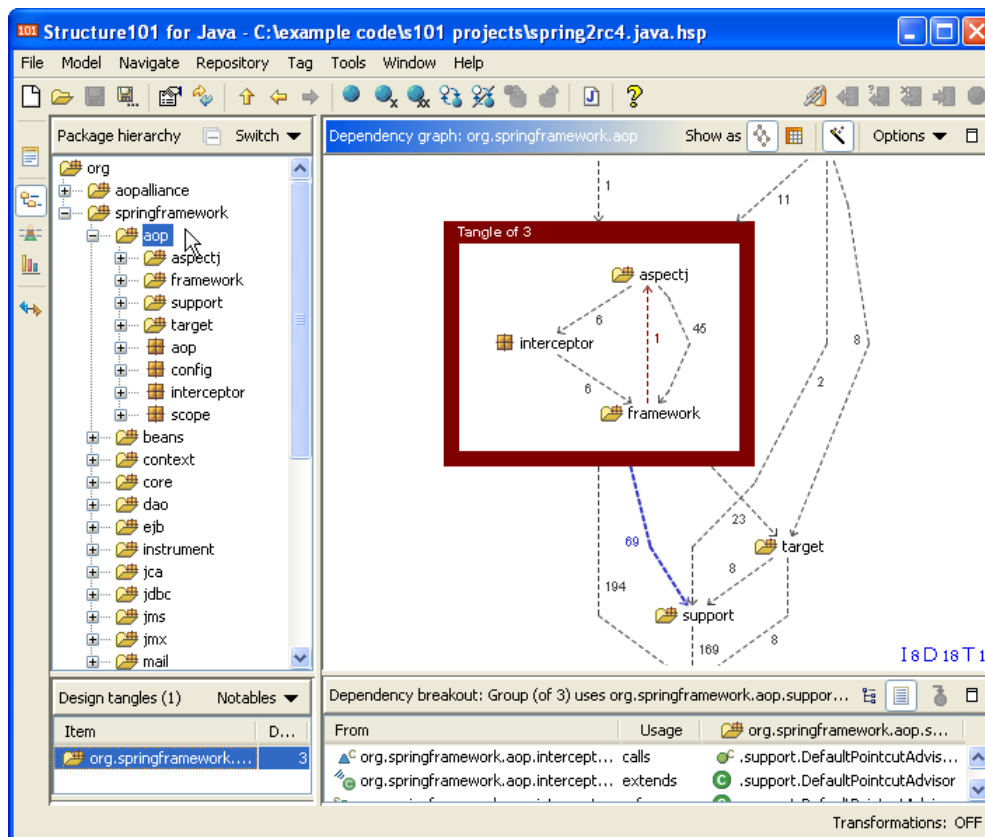
[http://en.wikipedia.org/wiki/Cohesion_\(computer_science\)#Types_of_cohesion](http://en.wikipedia.org/wiki/Cohesion_(computer_science)#Types_of_cohesion)
<http://highered.mcgraw-hill.com/sites/dl/free/0073191264/371536/Ch07.pdf>

מדדים וכלים

- מדדי סיבוכיות שונים

- כלים, למשל:

Structure101
,Ndepend
ruby metric_fu

האם מהנדס תוכנה מתחיל יכול פשוט להשתמש בעקרונות ובמדדים שראינו ולייצר תוכנה טובה יותר?

1. בתאוריה כן אבל למעשה צריך ללמוד להתאים
כל עקרון למציאות משתנה
2. בהחלט, אם הוא יודע להחיל אותם במקרים
הנכונים
3. העקרונות האלו תאורטיים בלבד ולא נראה לי
שיש בהם שימוש בפועל
4. תלוי בשפת התוכנה, יש כאלו שכבר מכילות
בתוכן עקרונות אלו

ארכיטקטורה עוזרת ב:

- הבנת המערכת – תאור הקשרים בין מרכיבים
- שימוש חוזר – לאור החלוקה הכללית לרכיבים, זיהוי הזדמנויות
- טיפול בדרישות לא-פונקציונליות (אילוצים)
- מימוש – חלוקה למשימות (במיוחד בצוותים גדולים), וכך נעבור מדרישות למימוש
- ניהול – עוזרת להבין את כמות העבודה ולעקוב אחרי התקדמות
- תקשורת – מייצרת הבנה ואוצר מילים, "תמונה אחת שווה אלף מילים"
- (אבל ב-Agile: שורת קוד אחת שווה אלף תמונות :-)
- אמורה לאפשר שינוי!

ארכיטקטורה ואילוצי מערכת

- למשל, ביצועים גבוהים:
חלוקה לרכיבים מקביליים, זיהוי צווארי בקבוק, ניהול תקשורת בין רכיבים; קצבים
- אבטחה:
לאלו חלקים מותר לגשת, זיהוי מקומות לשמירה נוספת, הוספת רכיבים שאפשר לסמוך עליהם
- גמישות לשינויים, הרחבתיות:
הפרדת רשויות בין החלקים כך ששינויים לא יחלחלו לכלל המערכת

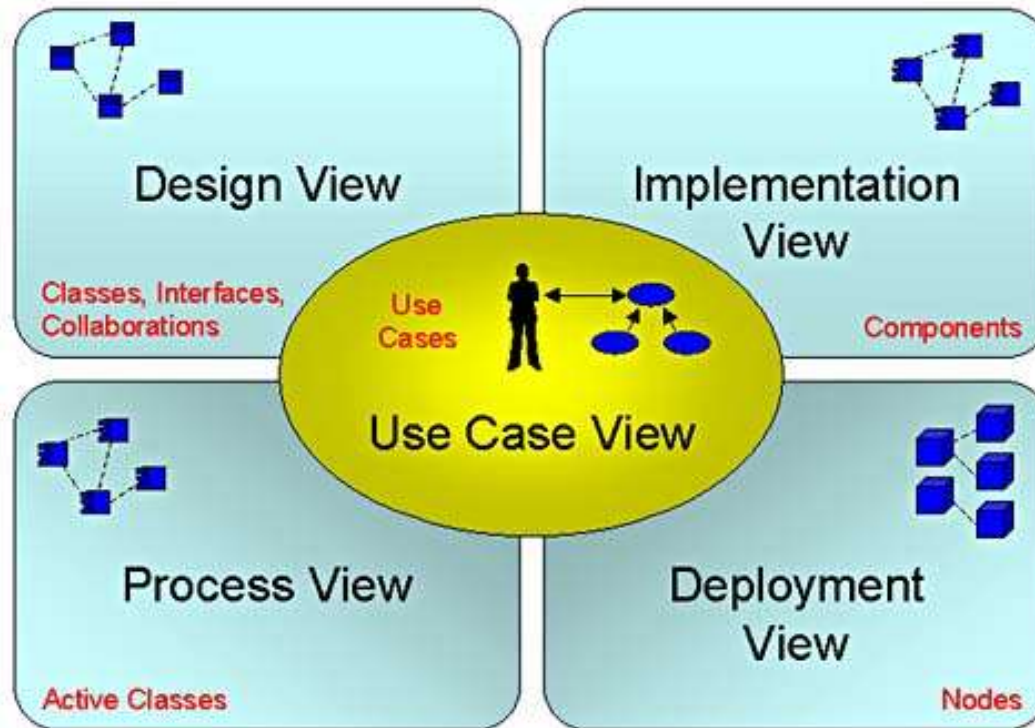
בעצם ישנם היבטים שונים

- "היבט" מאיר ומדגיש אוסף של החלטות ראשיות בתכנונה של מערכת

- כיצד תורכב המערכת מחלקים שונים
- היכן הממשקים העיקריים בין החלקים
- מאפיינים עיקריים של החלקים
- מידע שמאפשר המשך ניתוח והערכות

החשיבות של היבטים (Views)

- היבטים שונים נדרשים, כדי להבין ממדים שונים של המערכת (Philippe Kruchten)

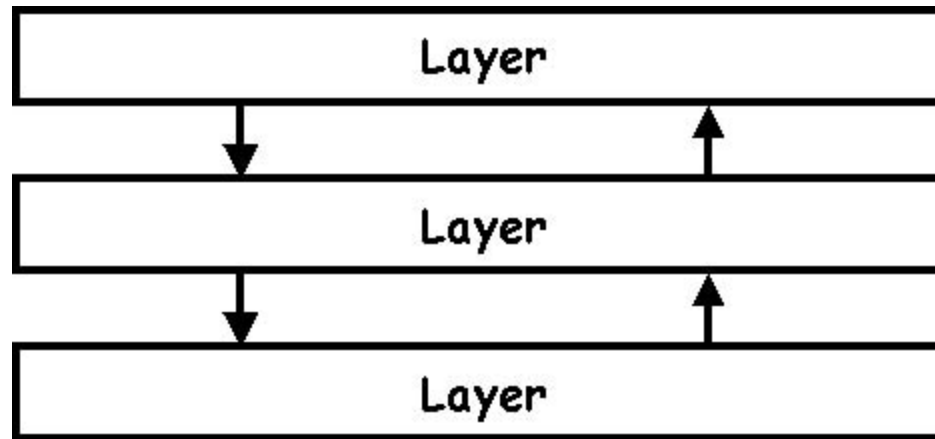

כמה דוגמאות לארכיטקטורה

- תבניות שימושיות שהתפתחו מתוך נסיון
- מתאימות בהקשר מסוים
- בסיס להתאמה לבעיה הנוכחית
- בהמשך: תבניות עיצוב Design Patterns

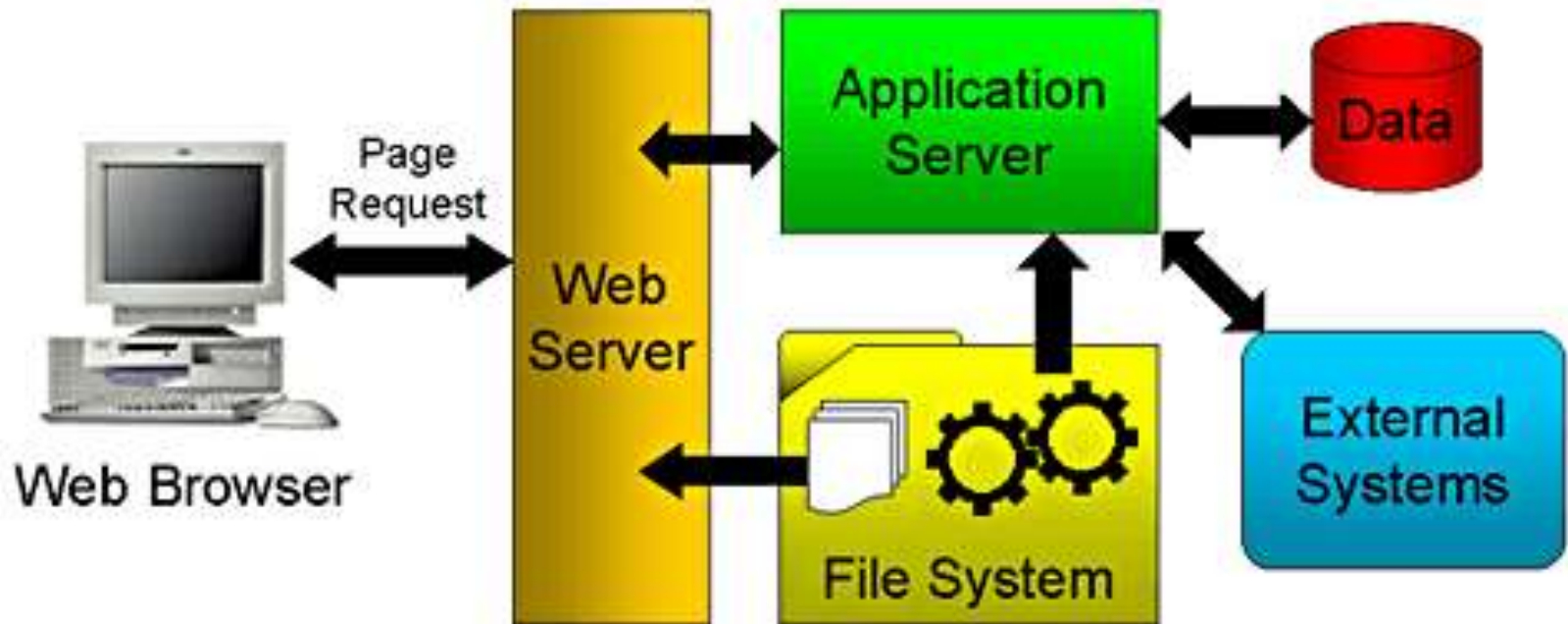
“Architecture should reflect use cases not a framework” - R. Martin

שכבות

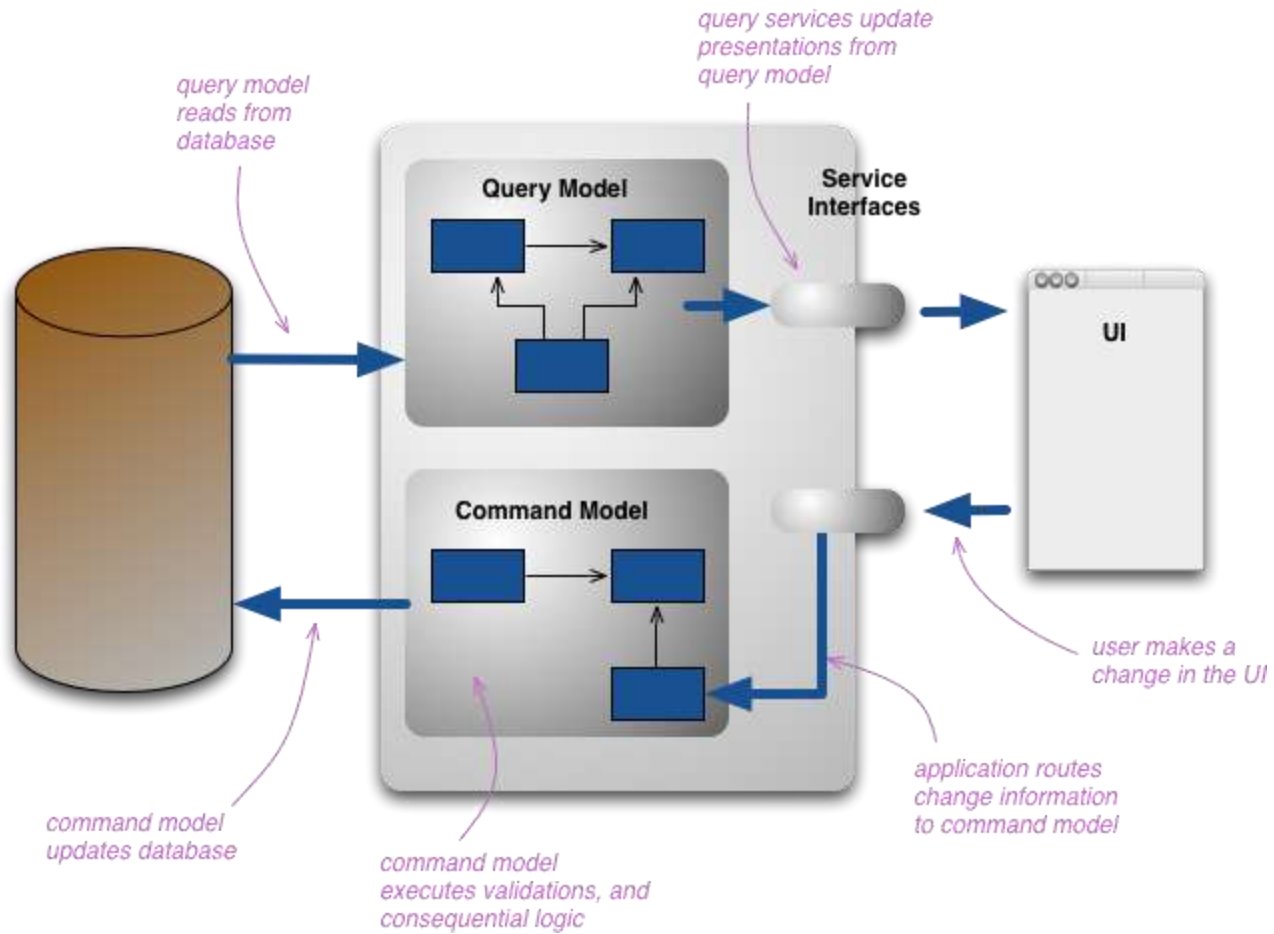
- דוגמאות: מערכות הפעלה, פרוטוקולי תקשורת, N-tier

Web Application (client-server)

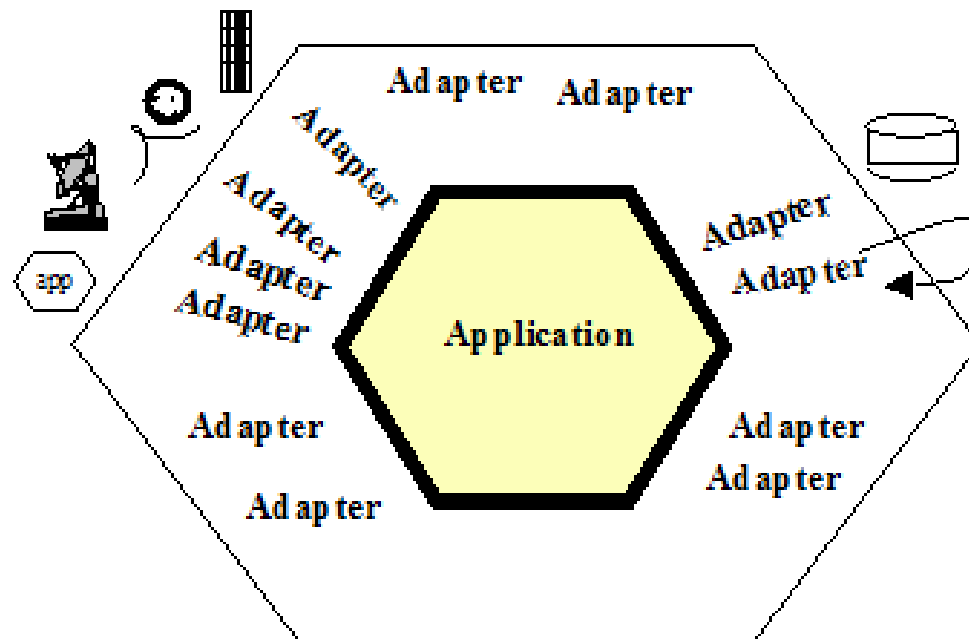

מהן הדרישות העיקריות
מתוכנה כזו?

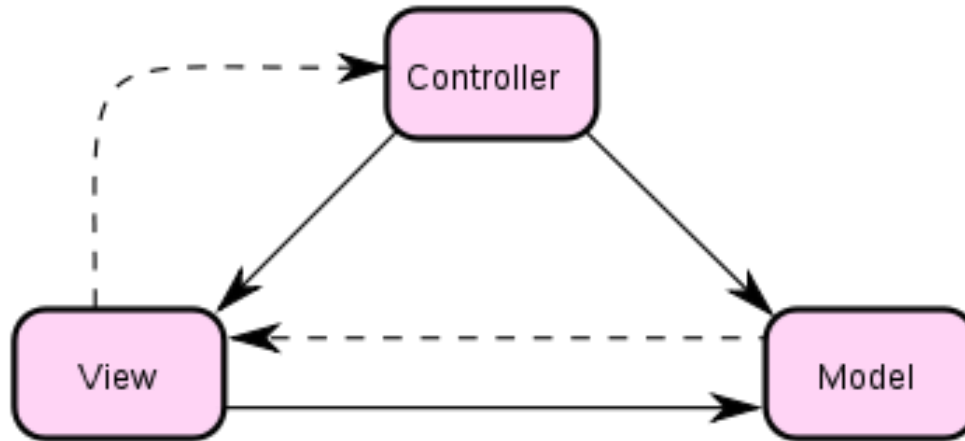
CQRS

Hexagonal Architecture / Ports & Adapters

Model View Controller

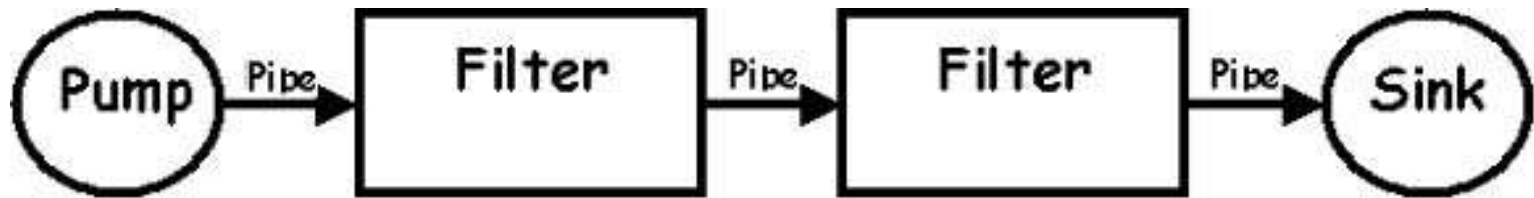

- חזר לאופנה ברשת:
Ruby on Rails, ASP.Net MVC

REST

- ארכיטקטורה לבניית מערכות מבוזרות
- אילוצים
 - הפרדה ללקוח ושרת
 - אין שמירת מצב לקוח
 - שימוש במטמון
 - שכבות
- \leq מדרגיות, הפצה נוחה ועוד
- דוגמא: שכתוב טוויטר לעמידה בצמיחה

Pipe and filter

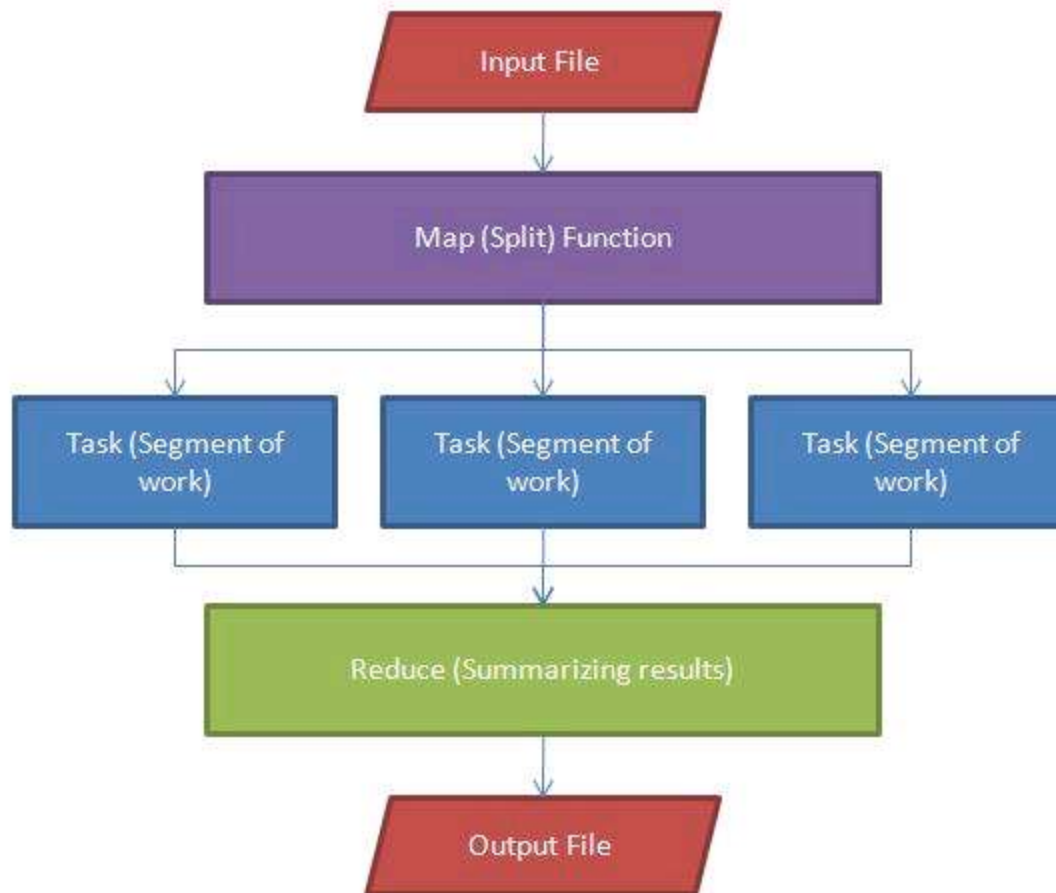

דוגמאות:

• Unix: `ps aux | grep init`

• מהדרים

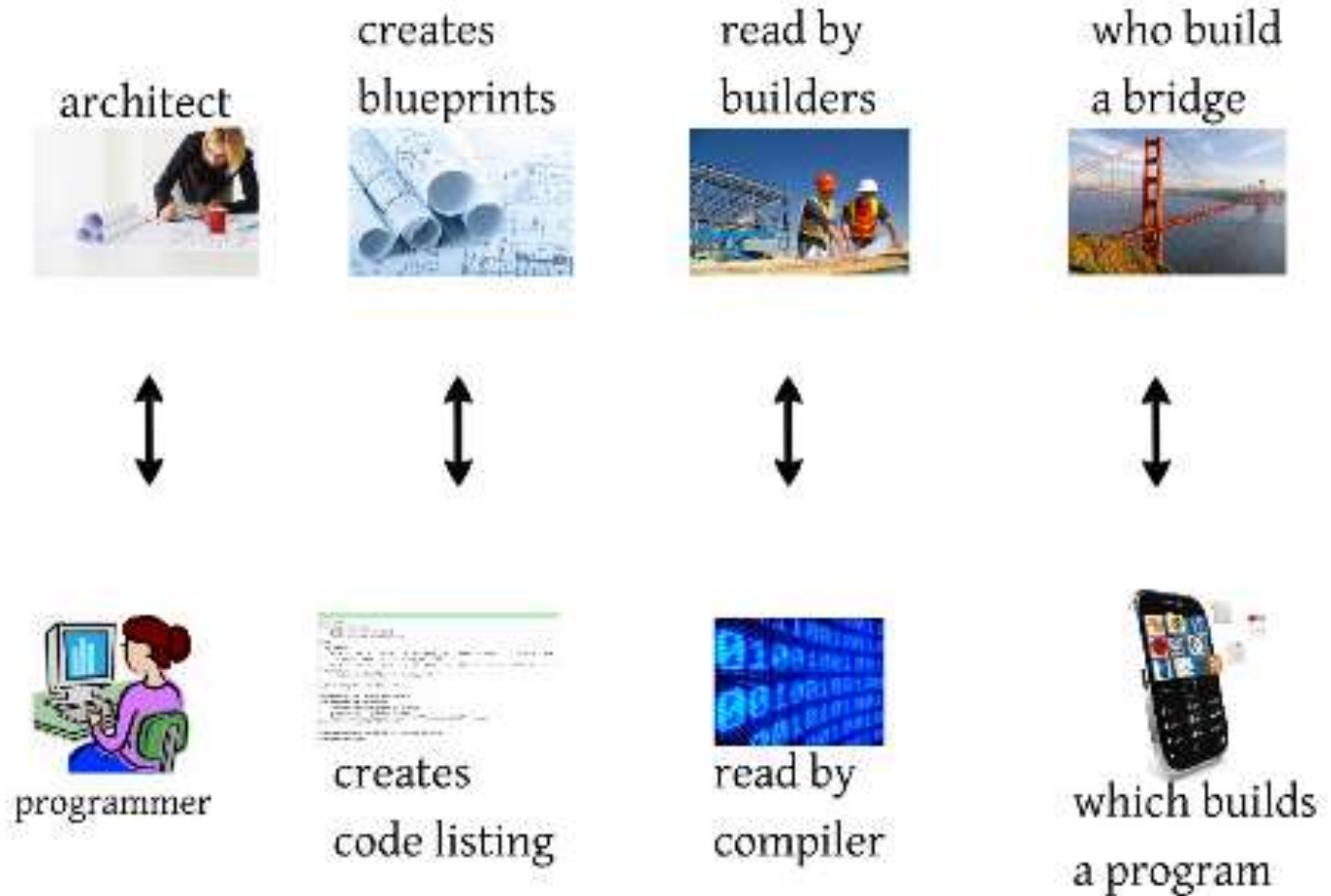
Map-Reduce (Google)

דיון

- מה ההבדל בין ארכיטקטורת תוכנה לכל ארכיטקטורה אחרת (מה בא אח"כ)?
- ארכיטקטורה עוזרת להגיע ל-"אחדות קונספטואלית" ([brooks](#)) – מה זה אומר?
- מה בעצם ההבדל בין ארכיטקטורת תוכנה לתיכון (Design)? האם יש קשר לעיצוב?
- האם אפשר להתחיל לקודד ישר מהדיאגרמות שראינו?
- אם מפתח בחר את ה-Model והשותף את ה-View, האם אפשר ללכת לפתח ולהפגש עוד חודש לאינטגרציה

Reeves, The Code is the Design!

Beck (XP): Simple Design

1. כל הבדיקות עוברות
2. ללא כפילויות (DRY)
3. ברור - מבטא את כוונת המתכנת
4. קטן - מינימום של מחלקות ומתודות

• אפשר פחות?

[The Four Elements of Simple Design](#)

- Fowler, [Is Design Dead?](#)

זיהיתי קוד כפול אך הוצאתו למחלקה
נפרדת עלולה להפוך אותו לפחות קריא
- מה לעשות?

1. תמיד נעדיף למנוע כפילויות

2. קריאות הקוד חשובה יותר

3. קריאות חשובה יותר בתנאי שלא נגדיל את מספר
המחלקות

4. קודם נכתוב בדיקה למחלקה החדשה ואם היא
תעבור נוציא את הקוד

האם באמת אפשר לוותר על תיכון?

Balance Design and Refactoring

EXTREME PROGRAMMING

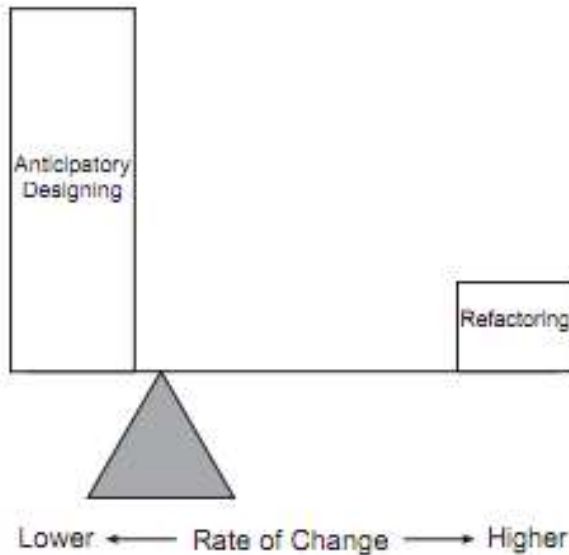

Figure 3 — Balancing design and refactoring, pre-internet.

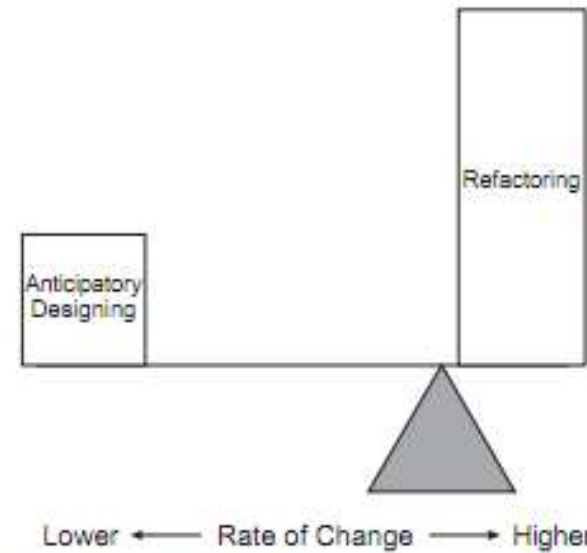

Figure 4 — Balancing design and refactoring today.

תיכון מעבר לארכיטקטורה

- תיכון מפורט
- תיכון שאינו ארכיטקטוני
- תיכון פונקציונלי

- עקרונות תיכון (מונחה עצמים – בהמשך)
למשל:

Don't Repeat Yourself, Law of Demeter, Favor Composition Over Inheritance, **S**ingle Responsibility Principle (SOLID), ...

כיצד באים אובייקטים לעולם?

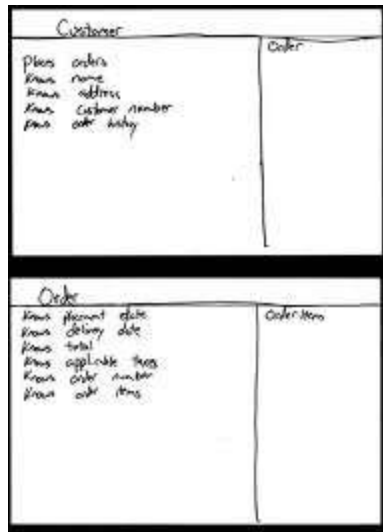
- חילוך מהדרישות

- כרטיסי CRC

- Domain Driven Design (Evans)

- תרשימי UML

– עוד בהמשך (ובתיכון מונחה עצמים)

- Parnas, D. On the Criteria To Be Used in Decomposing Systems into Modules., '72

Class Responsibility Collaboration Cards

- הוצע ע"י Beck & Cunningham ב-1989
A Laboratory for Teaching Object-Oriented Thinking –
– המטרה: לחשוב מראש על מערכת כאוסף אובייקטים
במקום תכנות פרוצדורלי
- התהליך: לכל תרחיש או סיפור\ים:
 - זיהוי מחלקות
 - זיהוי אחריות לכל אחת – דברים שמבצעת \ יודעת
 - זיהוי שותפים העוזרים לה להגיע למטרתה
 - שינוי ועדכון תוך כדי עבודה על תרחישים נוספים

CRC דוגמה

Showing	
<i>Responsibilities</i>	<i>Collaborators</i>
Knows name of movie	Movie
Knows date & time	
Computes ticket availability	Ticket

Ticket	
<i>Responsibilities</i>	<i>Collaborators</i>
Knows its price	
Knows which showing it's for	Showing
Computes ticket availability	
Knows its owner	Patron

Order	
<i>Responsibilities</i>	<i>Collaborators</i>
Knows how many tickets it has	Ticket
Computes its price	
Knows its owner	Patron
Knows its owner	Patron

תיכון עם תרשימים - UML

- "שפה" מקובלת UML

– הרחבה SysML

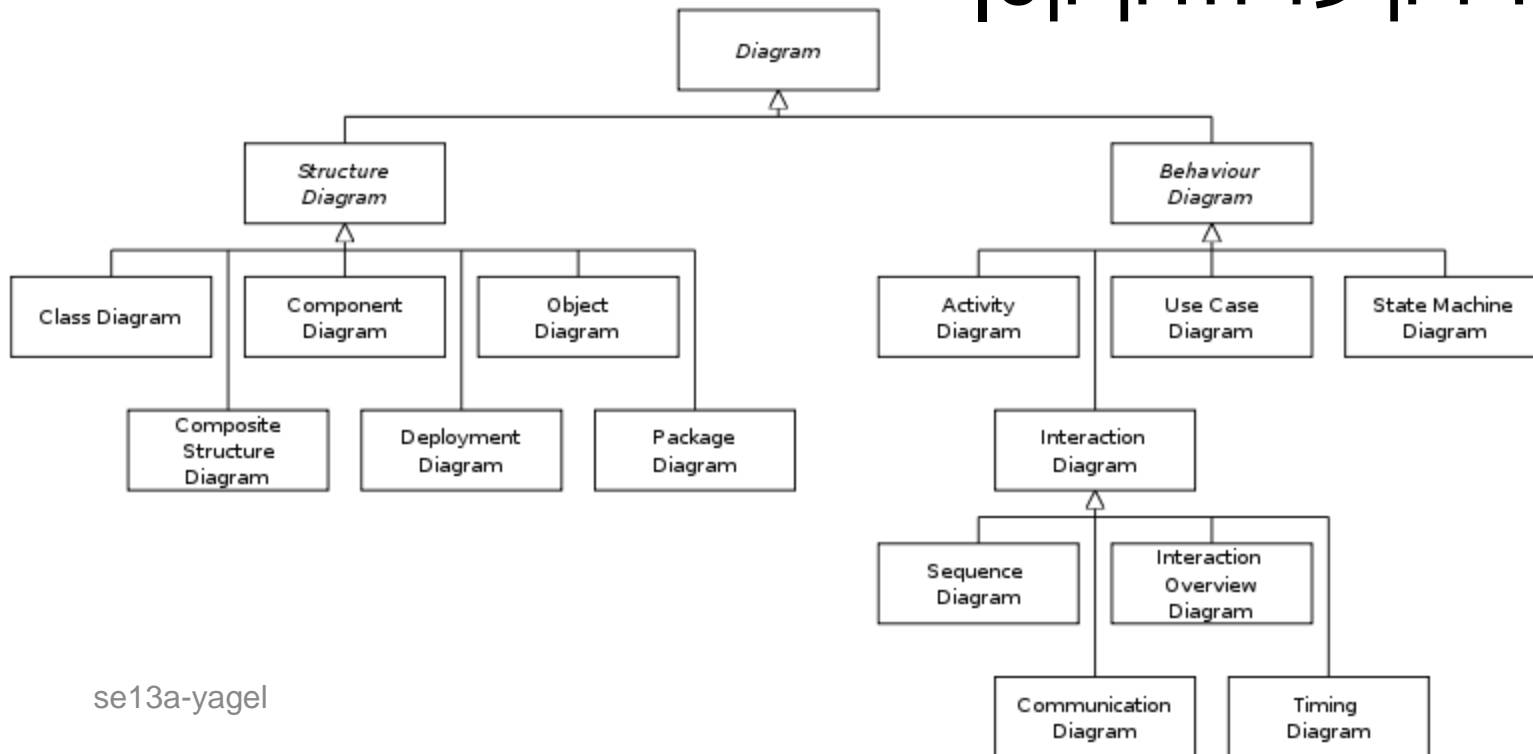
- האם באמת מקובל? מי מכין תרשימים? האם צריך תפקיד מיוחד? למה הם משמשים?

- חוויות של סטודנט בתעשייה ([רברסים](#) ב10:55)

- [Dijksatra](#): "Every time someone draws a picture to explain a program it is **a sign** that something is **not understood**"

UML בקצרה

- Unified Modeling Language – UML
- שפה ויזואלית לתאור ארכיטקטורה, תיכון OO, ...
- נסתכל רק על חלק קטן

Design with UML – Crash Course

- Deployment Diagram (from AgileModeling)
 - Tools, e.g., Visio, StarUML, (web: diagram.ly, websequencediagrams.com)
- Class Diagrams (*)
- Sequence Diagrams (*)

AgileData.org: ... all developers should have a basic understanding of the industry-standard Unified Modeling Language (UML). A good starting point is to understand what I consider to be the core UML diagrams – use case diagrams, sequence diagrams, and class diagrams – although as I argued in An Introduction to Agile Modeling and Agile Documentation you must be willing to learn more models over time.

תרגיל יומן

- (תרחיש שימוש)
- הפצה
- CRC
- מחלקות וקשרים
- תרשימי רצף

עוד דיון

- מה בתרשימים מהווה ארכיטקטורה ומה לא?
- האם תיכון מקדם\מאפשר שינויים?
- איך מחליטים מה להכניס לתרשימים?
 - איזו רמת פירוט\אורך? האם מספיקות סקיצות?
 - האם כשהקוד משתנה צריך לעדכן בחזרה?
 - האם להשתמש ב- Code Generation?
 - איפה שומרים אותם? מה התפקיד של התרשימים בכלל?
- מה הקשר בין תיכון לבדיקות?

בפעם הבאה

- סקר SDS – מהנדס מצוות אחר לצפייה בנושא משוב: Berkun, [Feedback without frustration](#)
- לקראת מימוש
 - תהליך ושיטות: הערכה ותכנון
 - כלים: ניהול משימות ובקרת קוד (VCS)
- לקריאה:

Tom Preston-Werner, [The Git Parable](#)

שאלה: מהם היתרונות של מערכת בקרת גרסאות לקוד על פני מערכות כמו dropbox ו-google docs?

מומלץ כבר [להתקין git](#), ולהיכנס לראש

לסיכום

- תיכון ומקומו בתהליך
 - אין צורך להגיע לשלמות אלא לאפשר ...
- ארכיטקטורה \ תיכון אחר
 - בהמשך: עקרונות תיכון מונחה עצמים
 - Design Patterns
- UML, CRC, ...
- SDS מפרט תיכון תוכנה (המשימה שלכם)

Elegance is not optional

- "There is no tension between writing a **beautiful program** and writing an **efficient program**. If your code is ugly, the chances are that you either don't understand your problem or you don't understand your programming language, and in neither case does your code stand much chance of being efficient. In order to ensure that your program is efficient, you need to know what it is doing, and if your code is ugly, you will find it hard to analyze."
- Richard O'Keefe, Practical Prolog for Real Programmers

עוד ציטוטים

- Booch's: As someone much wiser than I observed, **a system's architecture is not finished until there's nothing left to take away**. In other words, a system's architecture represents the necessary strategic design decisions sufficient to form that system. **A stable architecture is essential to every successful system** for two reasons. First, the creation of a stable architecture helps **drive the highest risks** out of the project. Second, the presence of a stable architecture provides the basis upon which the system may be **continuously evolved with minimal scrap and rework**.

- There are known knowns. These are things we know that we know. There are known unknowns. That is to say, there are things that we know we don't know. But there are also unknown unknowns.

There are things we don't know we don't know.

Donald Rumsfeld

עוד טיפים לסיום:

The Big Misunderstanding:

Writing software = *Building* programs.

- Writing software = *Designing* programs.
- The source code is our target recipe. The design lives in the source code.
- Mainly, what a programmer does, is design.

<http://jockeholm.wordpress.com/2010/01/29/programming-is-all-design/>

Always code as if the guy who ends up maintaining your code will be a violent psychopath who knows where you live.

— Martin Golding